

NIEZBOŻNIK (71) *sb m*

W pisowni łącznej (70), w rozłącznej (1).

e oraz o prawdopodobnie jasne (tak w niezbożny).

sg N niezbożnik (7). ◇ G niezbożnika (3). ◇ A niezbożnika (6). ◇ V niezbożniku (1). ◇ pl N niezbożnicy (16). ◇ G niezbożnik(o)w (22). ◇ D niezbożnik(o)m (2). ◇ A niezbożniki (6). ◇ I niezbożnikami (4) CzechRozm, SkarŻyw, CzechEp, PowodPr, niezbożniki (2) BudBib, WujNT. ◇ L niezbożnikach (2); -ach (1) CzechEp, -äch (1) PowodPr.

Sł stp, Cn brak, Linde XVI – XVII w.

Człowiek postępujący nie po bożemu, zły, także niewierzący, heretyk; impius PolAnt, Vulg; iniquus, nefandus Vulg (71): Przyczynę theż okrucieństwá niezbożnikow pokázuiąc mowi/ Thoć wam czynić będą/ iż nie znáią: Oycá áni mnie. GrzegRóżn I, F3, I; Mieczá dobyli niezbożnicy [impij]/ y nałożyli łuki łwe/ áby porázili vtrapionego y vbogiego/ áby ścináli práwe BudBib Ps 36/14, Iob 22/18, 38/13, Ps 3/7, 16/9, 13 (20); BudNT Rom 4/5; tákże łobie niezbożnicy tużą/ áby Bogá żadnego ná niebie niebyło CzechRozm 183v, 45, 100v, 116v, 183v, 185, 211v; á czemuś nie łtrofz/ niełłáchetny Kaimie/ [...] łameś go zabił/ niezbożniku/ a przedsię łpowiádać łię niechcełz? SkarŻyw 263; Y zgładził Pan Bog [...] wśzyćiek narod ludzki/ niezbożniki ony/ ktorzy łię wedle zokonu [!] y woley iego/ [...] záchowác niechcieli. SkarŻyw 270; z ktorego pytánia [o Trójcę Św.] wielka kościołowi Bożemu náuká/ przeciw kácerstwom Arryáńskim/ y Bořtwu Páńńkiemu vwłóczącym niezbożnikom/ vrořłá. SkarŻyw 384; Rzekli męczeńnicy/ niezow tych pány ále niezbożnikámi/ ktorzy tákie rzeczy rořkázuią/ á łługi Chryřtułowe morduią. SkarŻyw 532, A4, 121, 131; CzechEp 298 [2 r.], 345, 414; ReszPrz 106; ArtKanc Q9; WujNT 57, Act 2/23, 2.Petr 2/7, 3/17, s. 833 (7); PowodPr 64, 66; Coż dáley chćá ći niezbożnicy Aryáńcy? Náyduią łwoie wykłády/ ktore żadnemu łię Doktorowi ś. ná łwiećie nie śniły SkarKaz 486a.

W połączeniach szeregowych (3): Bo będą ludzie łiebie miłuiący/ łrebro miłuiący/ hárdzi/ pyłzni/ bluznierze/ rodzicom niepořłufzni/ niewdzięcznicy/ niezbożnicy BudNT 2.Tim 3/2; Przełřářz wśzyłtkie niezbożniki/ łwiátá miłowniki/ łudu twego wiernego łrogie łprzećiwniki. ArtKanc K4; Coż (mowili Doktorowie SS.) gdyby teraz w włáńnieyłzym Domu łwoiow [!] záłtał/ pijánice/ wřzeteczniki/ lichwiarze/ gwałtowniki/ y inřze niezbożniki? PowodPr 53.

W przeciwstawieniach: »niezbożnik ... sprawiedliwy (6), wierny« (7): Wypátruie niezbożnik łpráwiedliwego/ y łzuka zabić go. BudBib Ps 36/33 [32], Prov 14/19, Ps 36/12, 16, 17, 21; Iełći Bog Bogiem nie tylko wybráných łwoich wierných y łzczyrych/ ále teź y niewierných niezbożnikow: á nákoniec beřtyi y duchow złých CzechRozm 74.

W charakterystycznych połączeniach: niezbożnik aryjański, straszny.

Wyrażenie: »niewierny niezbożnik« [szyk 3:1] (4) Poniewáłz iuź nie trzeba będzie niewierných niezbożnikow hámowác/ áni duchem vřt porázác/ iáko tych ktorzy iuź ofáđzeni będąc karánie/ łwe ná łobie nořić będą. CzechRozm 182, 74, 113; CzechEp 22.

Szeregi: »niezbożnicy i antychrystowie« (1): Tákwie łáltow łkorych (iáko y Miřtrz ich Luciper z niebá do piekłá) wćzyniwiřzy/ nie będąć podobno trudni y do tego/ nie mieřzkáć známi/ tákimi

zá iákich nas máią niezbożnikámi y Antychryštámi: ále fie przenieść do tego cechu który łobie vpodobáli/ y Kryštiáńftwu łwemu/ to ieft do pogánow y Sárácenow. *PowodPr* 36.

»niezbożnik a nieprzyjaciel Jehowy« (1): Bo niezbożnicy poginá/ á nieprzyiaćiele Iehowy iako cená báránow zniŹczeniá [Quia impii peribunt et inimici Domini ... defecerunt] *BudBib Ps* 36/20.

»pogánin i niezbożnik« (1): ktorey [zwierzchnoŹci] ktoby nie połuchał miałby poczytány być (nie iáko Ewángelik) ále iáko Pogánin y iáwny niezbożnik. *PowodPr* 21.

»żyd a niezbożnik« (1): á czemużby fie teraz tego vpornie kto domágáć miał? á zwłáŹczá gdy iuż o ChriŹtufie y Ewánieliey miedzy wŹzemi narody (oprocŹ łámych Zydwow á niezbożnikow) wátpliwóŹć żadney niemáŹ? *CzechRozm* 186v.

Synonimy: grzesznik, sproŹnik, wszetecznik.

Cf **BEZBOŻNIK, NIEZBOŻNY**

TG